

Μικρή Εισαγωγή

Γυναίκες και Εργασία

Αντιγόνη Λυμπεράκη

Αναφορά:

Λυμπεράκη, Α. (2017). 'Γυναίκες στην Οικονομία', Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Χθες, σήμερα, αύριο: Τρία Άλμπουμ με φωτογραφίες

Το γενικό συμπέρασμα, όπως είδαμε, είναι αμφίσημο: έχει συντελεστεί πρόοδος, αλλά με αστερίσκους. Αλλού τα βήματα κόλλησαν μετά από κάποιο σημείο «περίπου ισότητας», και αλλού υπάρχουν ακόμα περιθώρια (διότι τα εμπόδια επιμένουν). Αυτό που έχει σημασία είναι ότι και οι πρωταθλήτριες και οι βραδυπορούσες αναπτύσσουν ποικίλες στρατηγικές για να αναμετρηθούν με τα εμπόδια της ισότητας στην εργασία. Αλλού περνούν από πάνω και τραυματίζονται, αλλού περνούν από κάτω και αποκλείονται και αλλού περνούν από το πλάι και καθυστερούν.

Η αμφισημία και τα μεικτά αποτελέσματα μεταφέρονται και στο μέλλον – το τι μπορεί να γίνει δεν είναι ούτε προβλέψιμο ούτε δεδομένο. Το πώς θα αντιδράσουν οι μελλοντικές γυναίκες – και εμείς ανάμεσά τους – εξαρτάται από το πώς αντιληφθήκαμε σε ατομικό επίπεδο τις τεκτονικές αλλαγές της μεγάλης εικόνας. Εξαρτάται από την αλληλεπίδραση του ατομικού με το γενικό.

Έτσι, ξαναγυρίζουμε στο άλμπουμ με τις οικογενειακές φωτογραφίες και στις τρεις (περίπου συνονόματες) εξαδέλφες. Οι εμπειρίες των συνομήλικων γυναικών διαγράφουν παράλληλες διαδρομές. Η Αριάδνη στην Αθήνα, η Αριάν στη Στοκχόλμη και η Άρι στη Νέα Υόρκη είναι πρώτες ξαδέλφες που γεννήθηκαν το 1960. Η γιαγιά τους η Αριάδνη είναι αγρότισσα σε χωριό της Πελοποννήσου, και τα αγόρια της έκαναν την τύχη τους σε τρεις προορισμούς. Ο ένας έφτιαξε βιοτεχνία ρούχων στη Νέα Ιωνία, ο άλλος μετανάστευσε στη Σουηδία και έπιασε δουλειά στη Βόλνο, και ο τρίτος άνοιξε εστιατόριο στην Αστόρια της Νέας Υόρκης.

Ο πρώτος απολογισμός των παράλληλων διαδρομών γίνεται το καλοκαίρι του 1985. Και οι τρεις ξαδέλφες αποκτούν ανάλογα εκπαιδευτικά εφόδια και βρίσκονται στην πρωτοπορία της γενιάς τους. Τελειώνουν το Πανεπιστήμιο, παίρνουν πτυχίο στα οικονομικά (ΕΚΠΑ, Upsala, Columbia), και κάνουν μεταπτυχιακό (Finance στο University of London, Οικονομικά της Υγείας στην Upsala, MBA στο Wharton, Philadelphia). Παντρεύονται και οι τρεις περίπου τον ίδιο καιρό: τον Κώστα (συμφοιτητή από το Ρήγα), τον Gosta (ακτιβιστή ΜΚΟ στην Αφρική) και τον Foster

(φοιτητή Νομικής στο Harvard). Παράλληλα ξεκινούν την εργασιακή τους διαδρομή: η Αριάδνη πιάνει δουλειά σε μεγάλη κρατική Τράπεζα, η Αριάν γίνεται μάνατζερ σε τοπικό νοσοκομείο και η Άρι κάνει δύο δουλειές (για να ξεπληρώσει το δάνειο που πήρε για να πληρώσει τα δίδακτρα). Στην αρχή αισθάνονται πως ξεκίνησαν χωρίς καθόλου βαρίδια: στη δουλειά τους αμείβονται όσο και οι σύζυγοί τους και οι άλλοι συμφοιτητές τους. Ζήτω ο κόσμος όπου η ισότητα έχει κατακτηθεί!

Στη φωτογραφία του 1985, τις βρίσκουμε χαμογελαστές και γεμάτες αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία. Θεωρούν ότι γεννήθηκαν την κατάλληλη στιγμή. Δηλαδή σε μια στιγμή που δεν χρειάζοντουσαν πλέον το φεμινισμό της μαμάς τους. Ακούν από το μικρό κασετόφωνο το *Sweet Dreams* με τη φωνή της *Annie Lennox* και το *Bridge over troubled waters* των *Simon & Garfunkel*. Φαντάζονται ότι οι μόνες τρικυμίες θα μπορούσαν να προκύψουν από τις προσωπικές τους σχέσεις. Κατά τα άλλα, ο κόσμος ήταν δικός τους.

Μετά από 20 χρόνια (2005), στη μέση της καριέρας τους, δεν είναι τόσο βέβαιες ότι όλα είναι τέλεια. Η Αριάδνη έμεινε πίσω στην καριέρα της διότι εξάντλησε τις ευκαιρίες αδειών και μειωμένων ωραρίων για τα δύο παιδιά της. Αντιθέτως, ο άνδρας της μεταπήδησε σε ιδιωτική τράπεζα και διπλασίασε το μισθό του. Προσπαθεί να μην συγκρίνεται με τον Κώστα, διότι τελικά τα λεφτά πάνε για τα παιδιά. Και εκείνη δεν ήθελε να “χάσει την παιδική τους ηλικία”. Δε βαριέσαι, ποιός θέλει να μοιάζει με τον Κώστα; Η Αριάν αναγκάζεται κι εκείνη να δουλεύει λιγότερο όσο τα παιδιά ήταν μικρά. Πήρε γονική άδεια δύο χρόνια και μετά δουλεύει με καθεστώς μερικής απασχόλησης –μέχρι να πάνε τα παιδιά στο Γυμνάσιο. Όταν ξαναγυρνάει στο πλήρες ωράριο διαπιστώνει ότι την έχουν προσπεράσει όλοι οι άνδρες που μπήκαν μετά από εκείνη (και με λιγότερα προσόντα). Δεν της αρέσει ο εαυτός της, και αναρωτιέται που έκανε το λάθος. Η Άρι δουλεύει σαν άντρας όλα αυτά τα χρόνια. Κάνει κι αυτή δύο παιδιά. Αλλάζει 4 φορές εταιρία και σε κάθε αλλαγή εξασφαλίζει αύξηση στο μισθό της. Στέλνει τα παιδιά σε ιδιωτικό παιδικό σταθμό και χρησιμοποιεί μια νταντά από τη Γουατεμάλα. Κουράζεται και δεν βλέπει αρκετά τα παιδιά της. Όταν είναι στο σπίτι τσακώνεται με τον άντρα της που δουλεύει πολύ, αμείβεται περισσότερο και ασχολείται με τα παιδιά λιγότερο. Είναι η πρώτη που θα χωρίσει. Σύντομα θα ακολουθήσουν και οι άλλες δύο.

Στη φωτογραφία του 2005, οι τόνοι της αυτοπεποίθησης έπεσαν και τα χαμόγελα είναι λίγο πιο συγκρατημένα. Στη μέση της καριέρας τους, βλέπουν τα παιδάκια τους να παίζουν και εκείνες συνεχίζουν τις συγκρίσεις με περισσότερες σιωπές και ερωτηματικά. Νιώθουν κάπως στριμωγμένες στη ζωή τους και αναρωτιούνται μήπως έχασαν κάποια κρίσιμη στροφή στη διαδρομή της επιτυχίας. Σκέφτονται πως ίσως τις αφορά το θέμα της ισότητας και ότι ίσως δεν γεννήθηκαν την καταλληλότερη στιγμή. Αν οι φωτογραφίες είχαν φωνή, θα ακούγαμε στο cd player τη *Lola* των *Kinks* και τον Joe Cocker να τραγουδάει *Unchain my heart*.

Στον τρίτο γύρο του απολογισμού βρισκόμαστε στο καλοκαίρι του 2015 και οι ξαδέλφες είναι στο κατώφλι της τρίτης ηλικίας. Η Αριάδνη βγήκε στη σύνταξη το 2010 (το μικρότερο παιδί της ήταν ήδη 23, αλλά η “ανηλικότητα” ορίζεται σε προηγούμενη χρονική στιγμή, κι έτσι τα κατάφερε). Η σύνταξή της έχει ήδη περικοπεί 10 φορές. Μετά το διαζύγιο, ο Κώστας δυσκολεύεται να καλύψει τα έξοδα των παιδιών στο εξωτερικό (ψάχνουν δουλειά) και το εξοχικό τους στο κοσμικό νησί βγαίνει σε πλειστηριασμό. Οι γονείς της ζορίζονται (και οι δικές τους συντάξεις περικόπτονται),

τα έξοδα ξεφεύγουν και η Αριάδνη επιστρέφει στο πατρικό της για να περιορίσει τα έξοδα και να παρακολουθεί από κοντά τους γονείς της. Είναι πολύ θυμωμένη, αλλά δεν είναι σίγουρη εναντίον τίνος. Αισθάνεται ότι την εξαπάτησαν.

Η Αριάν πάλι έχει γίνει διευθύντρια σε μικρό επαρχιακό νοσοκομείο, και έχει τουλάχιστον άλλα 10 χρόνια δουλειάς μπροστά της. Τα παιδιά της σπουδάζουν σε άλλη πόλη και δεν της κοστίζουν τίποτα, έτσι έχει χρόνο και κουράγιο για εθελοντισμό σε ΜΚΟ για πρόσφυγες. Ούτε κι εκείνη είναι ικανοποιημένη από τη ζωή της. Προσπάθησε δυσανάλογα πολύ και τελικά, αφού ανέλαβε και τη βασική φροντίδα της οικογένειάς της, βλέπει τον πρώην άνδρα της αλλά και τους άλλους συμφοιτητές της να έχουν ευδοκιμήσει πολύ περισσότερο από εκείνη.

Η Άρι είναι πλέον CEO σε πολυεθνική εταιρία συμβούλων, αλλά χάνει τη δουλειά της όταν η εταιρία της γίνεται αντικείμενο εξαγοράς από Γερμανική εταιρεία μετά την κρίση του 2008. Δυσκολεύτηκε να ξαναβρεί δουλειά, και τα κατάφερε μόνο όταν δέχτηκε να πληρώνεται το μισό από όσο στην τελευταία της δουλειά. Εν τω μεταξύ, ο πρώην σύζυγος βγάζει εκατομμύρια συμβουλευοντας πλούσιους πελάτες με ποιο τρόπο να αποφεύγουν να πληρώνουν φόρους. Ξαναπαντρεύτηκε μια νεαρή και έκανε άλλα δύο παιδιά. Το ηθικό της Άρι έχει στραπατσαριστεί.

Στη φωτογραφία του 2015 είναι όλες σκεπτικές, αλλά για διαφορετικούς λόγους. Το χάσμα ανάμεσα σε αυτό που νόμιζαν ότι ζούσαν και σε αυτό που τελικά ήταν η ζωή τους είναι ορατό και δυσάρεστο. Όλες προσκρούουν σε εμπόδια που δεν είχαν φανταστεί. Όλες βλέπουν τα πολλά μικρά προβλήματα να συσσωρεύονται και να δημιουργούν απειλητικό χάσμα. Η καριέρα τους πλέον ούτε σ' αστεία δεν είναι ίδια με αυτή των συνομήλικων ανδρών. Από το κομψό ηχείο που συνδέεται ασύρματα με το έξυπνο τηλέφωνο ακούγεται η Amie Winehouse στο *Back to Black*.

Η ιστορία όμως δεν σταματά εδώ, στο σήμερα.

Με τη βοήθεια της νέας τεχνολογίας έχω και δύο μελλοντικές φωτογραφίες που θα τραβηχτούν το 2030 στο κτήμα της γιαγιάς Αριάδνης στο χωριό.

Η πρώτη φωτογραφία είναι σε ένα μέλλον που λίγο-πολύ προεκτείνει τις σημερινές τάσεις. Στον κόσμο business as usual, το 2030 Αριάδνη έχει πολύ μικρή σύνταξη και νιώθει ανασφάλεια. Βασίζεται για τη καθημερινή της επιβίωση στην κόρη της (η οποία συχνά δυσανασχετεί) και συνεχώς τσακώνεται με την εγγονή της. Η Αριάν θα συνειδητοποιήσει ότι η ανταποδοτική της σύνταξη ήταν τελικά μικρότερη από όσο είχε υπολογίσει (εξ αιτίας της μερικής απασχόλησης). Αναγκάζεται να δουλέψει μερικά χρόνια παραπάνω από όσο ήθελε. Παράλληλα προσφέρει εθελοντικά **meals on wheels** και παρακαλεί την εγγονή της να βλέπει το επαγγελματικό της μέλλον με μεγαλύτερη σοβαρότητα. Η Άρι βρίσκεται κι αυτή μπροστά σε δυσάρεστες εκπλήξεις. Διαπιστώνει ότι παραμέλησε να πληρώσει εισφορές για ιδιωτική σύνταξη (401K) και χρειάζεται να βασιστεί μόνο στην κρατική σύνταξη (που είναι μικρή). Βοηθάει στην Ορθόδοξη Εκκλησία, αλλά ικανοποιημένη δεν την λες.

Στη φωτογραφία που θα τραβήξουν οι ξαδέλφες το 2030 σε business as usual είναι πλέον τρεις θυμωμένες και ανήσυχες κυρίες ώριμης ηλικίας. Τσακώνονται με τις κόρες τους και αδυνατούν να συνεννοηθούν με τις εγγονές τους. Ψάχνουν αλλά δεν βρίσκουν κάτι που θα δώσει νόημα και χαρά στη ζωή τους. Είναι βέβαιες ότι κάποιος τις πρόδωσε, αλλά δεν είναι σίγουρες ποιος ακριβώς (και γιατί).

Στη δεύτερη μελλοντική φωτογραφία είναι ξανά γελαστές και το κτήμα της γιαγιάς Αριάδνης αγνώριστο: μικρά πέτρινα σπιτάκια, ηλεκτρικά αυτοκινητάκια, αρβύλες κάθε είδους σε βιτρίνα, βιβλιοθήκη, σινεμά, θέατρο, χώρος με αργαλειούς (νέας τεχνολογίας) και spa. Μετά από τόσες συζητήσεις, οι τρεις ξαδέλφες κατέληξαν να στρίψουν το τιμόνι και να κάνουν κάτι άλλο –και μάλιστα σε συνεργασία: ιδρύσανε από κοινού μια start-up εταιρία που προσφέρει υπηρεσίες σε ηλικιωμένους ανθρώπους στην Ελλάδα, με υπηρεσίες υγείας, γυμναστικής, πεζοπορίας, μαθημάτων δημιουργικής γραφής, χορού και styling. Έχουν μεγαλεπίβολα σχέδια να αναπτύξουν δίκτυο στο πελατολόγιό τους που να καλύπτει τις χώρες που έζησαν: και για τουρισμό και για μόνιμη κατοικία. Στο τραπέζι βρίσκεται το συμβόλαιο τριετούς παραχώρησης μέρους των εγκαταστάσεων στο συνδικάτο εργατριών κλωστοϋφαντουργίας με έδρα στη Χανκ Ζόου στην Κίνα. Στο συμβόλαιο διακρίνεται το σήμα της επιχείρησης: **Ο Μίτος της Αριάδνης**.

Πίνακας 1: Τρεις παράλληλες διαδρομές των τριών εξαδέλφων χθες, σήμερα αύριο

	Αριάδνη - Αθήνα	Αριάν- Στοκχόλμη	Άρι- Νέα Υόρκη
Κοινά σημεία	Γιαγιά Αριάδνη αγρότισσα από χωριό της Πελοποννήσου. Τα τρία αγόρια της μετανάστευσαν: Αθήνα, Σουηδία, ΗΠΑ. Αυτοδημιούργητοι και οι τρεις, πάνε καλά, παντρεύονται. Τρεις ξαδέρφες γεννιούνται 1960. Οι Ξαδέρφες συναντιούνται κάθε καλοκαίρι στο χωριό και συγκρίνουν τις ζωές τους. Τα πρώτα κορίτσια στην Ελληνική οικογένειά τους που σπουδάζουν.		
Το σημείο εκκίνησης 1960- 1984	Οικογενειακή βιοτεχνία ρούχων στην Ν. Ιωνία. Δημόσιο σχολείο και φροντιστήριο 1975. Σπουδάζει με έξοδα της οικογένειας οικονομικά στην Αθήνα και μάστερ σε διοίκηση επιχειρήσεων στο Λονδίνο. Παντρεύεται τον Κώστα, συμφοιτητή και συναγωνιστή από τον Ρήγα.	Και οι δύο γονείς εργάζονται στην Volvo. Δημόσιος παιδικός σταθμός, σχολείο, Δωρεάν κρατικά. Πανεπιστήμιο Upsala Οικονομικά. Μάστερ σε οικονομικά της υγείας. Παντρεύεται τον Gösta, συμφοιτητή & ακτιβιστή αναπτυξιακής οργάνωσης που δραστηριοποιείται στην Αφρική.	Πατέρας εστιατόρια (diner) στην Αστόρια, όπου δουλεύει όλη η οικογένεια. Δημόσιο σχολείο. Πανεπιστήμιο στο Columbia. Συνδυασμός δανείου, οικογένεια, υποτροφία. MBA στο Wharton Φιλαδέλφεια. Παντρεύεται τον Foster, όταν αυτός σπούδαζε νομικά στο Χάρβαρντ.
Αρχή της επαγγελματικής ζωής – καλοκαίρι 1985	Την βιοτεχνία αναλαμβάνει ο αδελφός της. Η Αριάδνη παίρνει το σπίτι με γονική παροχή. Μπαίνει ως συγγενής εργαζόμενου σε μεγάλη κρατική τράπεζα, όπως και ο άντρας της. Πληρώνεται όσο ο Κώστας και αισθάνεται ότι τα κατάφερε. Πετάει από αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία.	Δουλεύει μάνατζερ στο τοπικό νοσοκομείο. Τα χρήματα που παίρνει είναι περισσότερα από τον άνδρα της που μετά τα ταξίδια του γίνεται λέκτορας στο πανεπιστήμιο. Πληρώνουν φόρους & απολαμβάνουν δημόσιες υπηρεσίες.	Ψάχνει δουλειά για να ξεπληρώσει το δάνειο. Στην αρχή κάνει δύο δουλειές (γραφείο, εστιατόριο). Βρήκε δουλειά σε εταιρεία συμβούλων, δουλεύει ως τις 8μμ. Ένας δύσκολος χρόνος όταν ο Φόστερ είναι ακόμη στην Νομική. Τα πράγματα φτιάχνουν οικονομικά όταν πιάνει δουλειά σε δικηγορικό γραφείο με πολλές ώρες.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΙΣΟΔΟΥ: Ικανοποίηση	Οι τρεις ξαδέρφες αισθάνονται ότι τα κατάφεραν – η καθεμιά στην χώρα της και με τον τρόπο της. Συγκρίνουν τις εμπειρίες τους με αυτές της Ελληνίδας γιαγιάς τους Αριάδνης, αλλά και των μαμάδων τους. Θεωρούν ότι οι ζωές τους είναι σε σωστή τροχιά. Ετοιμάζονται να αρχίσουν οικογένεια – και θέλουν να κάνουν όλες δύο παιδιά. Θεωρούν ότι η ισότητα των φύλων δεν αφορά εκείνες – αφού η ζωή τους είναι όπως την ήθελε η καθεμιά. <i>Αισθάνονται τυχερές που δεν γεννήθηκαν νωρίτερα.</i>		
Μέση καριέρας με παιδιά, 2005	Δουλεύει με μειωμένο ωράριο όσο τα παιδιά είναι μικρά. Στο σπίτι την βοηθάει η μαμά της. Ενώ ο άνδρας της αλλάζει δουλειά και απογειώνεται οικονομικά ιδίως την περίοδο του Χρηματιστηρίου. Η καριέρα της βαλτώνει. Τα παιδιά σε ιδιωτικό σχολείο + γλώσσες. Εξοχικό σε νησί με δάνειο. Οικονομική ευμάρεια στην οικογένεια, η Αριάδνη όμως ανησυχεί για το μέλλον.	Δουλεύει Part time όσο τα παιδιά είναι μικρά. Παίρνει γονική άδεια 2 χρόνια. Παίρνει ένα δίπλωμα στην εφαρμογές πληροφορικής στα συστήματα περιθαλψής. Εκείνη την εποχή τα παιδιά τα προσέχει ο άνδρας της. Όταν τα παιδιά πάνε Γυμνάσιο, επιστρέφει πίσω σε πλήρες ωράριο. Διαπιστώνει ότι την προσπερνάνε άνδρες που μπήκαν πολύ μετά από εκείνη με μικρότερες δυνατότητες. Δεν της αρέσει ο εαυτός της.	Δουλεύει σαν άνδρας. Αλλάζει 4 εταιρείες κάθε φορά με αύξηση στα καθήκοντα και στον μισθό. Τα παιδιά τα στέλνει σε ιδιωτικό σταθμό και έχει και μια νταντά από τη Γουατεμάλα. Κουράζεται και βλέπει τα παιδιά της λιγότερο από ότι ήθελε. Τσακώνεται με τον άνδρα της, ο οποίος συνήθως δουλεύει σε άλλες πόλεις. Νομίζει ότι την οικογένεια την επωμίζεται μόνο εκείνη. Είναι η πρώτη που χωρίζει.
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Αποκλίσεις Ο ορίζοντας σκοτεινιάζει.	Καθώς τα παιδιά τους παίζουν μεταξύ τους και μαθαίνουν να βρίζουν ελληνικά, να τραγουδάνε αγγλικά και να παίζουν game boy σουηδικά, οι τρεις ξαδέρφες συνεχίζουν τις συγκρίσεις με περισσότερες σιωπές και πιο επίμονα ερωτηματικά. Κάτι δεν πάει καλά – στην δουλειά της καθεμιάς και της ζωής τους. Και οι τρεις θεωρούν ότι αν δεν ήταν γυναίκες δεν θα είχαν τόσα προβλήματα. Για να υπογραμμιστεί αυτή η διαπίστωση όλες χωρίζουν. Βλέπουν όλο και περισσότερο ότι ... Ο ορίζοντας σκοτεινιάζει.		

Στο κατώφλι της τρίτης ηλικίας 2015	Βγήκε σε σύνταξη το 2010 με ανηλικότητα του μικρού παιδιού (που τότε ήταν 23) Η σύνταξη έχει ήδη περικοπεί 10 φορές. Μετά τον χωρισμό ο Κώστας δεν ανταπεξέρχεται στις υποχρεώσεις του, το εξοχικό θέλει να το πάρει η τράπεζα, ενώ οι γονείς της δυσκολεύονται αφού η βιοτεχνία έχει κλείσει προ πολλού. Ψάχνει άλλη δουλειά και δεν βρίσκει. Γυρνά στο πατρικό της σπίτι. Τα παιδιά βρίσκονται και τα δύο στο εξωτερικό. Είναι αγανακτισμένη.	Είναι διευθύντρια σε μικρό επαρχιακό νοσοκομείο, έχοντας χάσει την ευκαιρία να αναλάβει μεγάλο νοσοκομείο. Έχει άλλα 10 χρόνια δουλειάς μπροστά της. Τα παιδιά σπουδάζουν σε άλλη πόλη. Τα βράδια δουλεύει εθελοντικά σε ΜΚΟ για πρόσφυγες. Δεν έχει οικονομικά προβλήματα και μπορεί να αποταμιεύει για μετά την σύνταξη. Αισθάνεται ότι έχει κάνει μεγάλη προσπάθεια, αλλά ότι η συγκομιδή της είναι μέτρια – ιδίως αν συγκρίνεται με αυτή συναδέλφων της ή του πρώην άνδρα της.	Είναι CEO σε πολυεθνική, αλλά χάνει την δουλειά της όταν την εταιρεία αγοράζει γερμανική εταιρεία μετά την κρίση του 2007. Μετά μήνες ψάξιμο ξαναβρίσκει δουλειά με τα μισά λεφτά. Ο πρώην σύζυγος βγάζει εκατομμύρια συμβουλευοντας πλούσιους με ποιον τρόπο να αποφεύγουν φόρους. Παντρεύεται trophy wife και κάνουν άλλα δύο παιδιά. Οι γονείς της έκλεισαν το εστιατόριο και γύρισαν στην Ελλάδα πριν την κρίση. Τώρα, αν και τα χρήματά τους είναι σε δολάρια, ανησυχούν με τους υπόλοιπους
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Ανοίγει το χάσμα.	Όλες προσκρούουν σε εμπόδια που δεν είχαν φανταστεί. Μικρά επίμονα προβλήματα έχουν συσσωρευτεί και δημιουργούν χάσμα. Οι διαφορές με τους συνομηλικούς άνδρες δεν μπορούν πια να αγνοηθούν. Όλες νιώθουν ανασφάλεια για το αύριο: Οικονομική, οικογενειακή, κοινωνική. Θα υπάρχουν λεφτά; Θα υπάρχει φροντίδα; Ο κόσμος αποδεικνύεται διαφορετικός από ότι περίμεναν – οι διαφορές σχετίζονται με το φύλο Το ότι ήταν γυναίκες τελικά αποδείχτηκε μεγαλύτερο εμπόδιο από ότι νόμιζαν και από ότι είχαν προετοιμαστεί.		
Επίλογος 2025 Με το ρεύμα	Η σύνταξή της είναι χαμηλή και ανασφαλής. Βασίζεται στην κόρη της, που δυσανασχετεί. Η εγγονή της ...	Η ανταποδοτική της σύνταξη ήταν λιγότερη από ότι νόμιζε – εξαιτίας της μερικής απασχόλησης. Αναγκάζεται να δουλέψει περισσότερο από ότι υπολόγιζε. Προσφέρει εθελοντικά Meals on wheels. Η εγγονή της...	Διαπιστώνει ότι αγνόησε να πληρώσει εισφορές για ιδιωτική σύνταξη (401k) και βασίζεται μόνο στην κρατική σύνταξη που είναι μικρή. Βοηθάει στην ορθόδοξη εκκλησία

Επίλογος 2025 Κόντρα στο ρεύμα	Έχει ξαναγυρίσει στην δουλειά, αρχικά γράφοντας παιδικά παραμύθια, μετά σε καινοτομική επιχείρηση (που χρησιμοποιεί γιαγιάδες για μακροχρόνια φροντίδα)... Έχει ιδιωτική σύνταξη την οποία σκέφτεται σύντομα να αξιοποιήσει. Ο τέως άνδρας της έχει κατάθλιψη.	Μπαίνει σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης και Αρχίζει άλλη καριέρα σε εφαρμογές Airbnb / uber. Παίρνει κρατική σύνταξη αλλά συνεχίζει να δουλεύει. Εξετάζει αν μπορεί να επενδύσει στα ακίνητα της γιαγιάς της στην Ελλάδα.	Κάνει εταιρεία Micro finance στην Κεντρική Αμερική με crowd funding. Σκέφτεται μήπως επεκταθεί στην Ελλάδα.
	Joint venture “Ο Μίτος της Αριάδνης” Υπηρεσίες σε ανθρώπους ώριμης ηλικίας και τουριστικός προορισμός (πεζοπορία, styling, δημιουργική γραφή, χορός)		

